

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Έφαγε «σπατ» και η γιαγιά κουφάθηκε...

Το ακόλουθο απόσπασμα είναι διασκευή από άρθρο του κ. Γιώργου Λιάλιου που δημοσιεύτηκε στην Καθημερινή στις 9-2-2003.

Ο νέος γυρίζει στο σπίτι του μετά το σχολείο. «Γιαγιά, γιαγιά!», λέει. «Σήμερα στο σχολείο έφαγα ένα φλας!..». Κι η γιαγιά απαντά εξαγριωμένη: «Όλο κάτι τέτοιες αηδίες πας και τρως και μετά γυρίζεις στο σπίτι και δεν θέλεις να φας τίποτα!».

Το χαριτωμένο αυτό ανέκδοτο δείχνει με τρόπο παραστατικό τα καθημερινά... μικροπροβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παλαιότερες γενιές στην επικοινωνία τους με τους νεότερους. Και η αλήθεια είναι ότι στον αιώνα της πληροφορίας, η «γλώσσα των νέων» ανανεώνεται ταχύτατα, εξελίσσεται και διεισδύει ακόμα και στην κοινή καθομιλουμένη. «Μην ανησυχείτε εάν δεν καταλαβαίνετε», λένε οι γλωσσολόγοι. «Ο ιδιαίτερος αυτός κώδικας συνδέεται άρρηκτα με τη νεανική συναναστροφή και δεν απειλεί ούτε τη γλώσσα μας ούτε τη νοημοσύνη των παιδιών».

Με το χιούμορ και το πείραγμα στην «πρώτη γραμμή», η γλώσσα των νέων βρίσκει ολοένα νέους τρόπους να εκφράσει καταστάσεις και συναισθήματα της νεότητας. «Μια ημέρα, σε μια κουβέντα με τη μάνα μου της λέω «άλλαξα εισιτήριο» (σ.σ.: μου συνέβη κάτι απρόσμενο). Με κοιτάει και... φεύγει, τι να πει», λέει ο 17χρονος Αχιλλέας Λάλος. Οι νέες εκφράσεις εναλλάσσονται με γρήγορους ρυθμούς. Ένα καλό που άκουσα τελευταία και το λέω και εγώ είναι το «έφαγα σπατ». Δηλαδή έφαγα ήττα, απογοητεύτηκα, απέτυχα. Το «σπατ» από πού βγαίνει; Από... το σπατόσημο¹», εξηγεί ο Γιώργος Ρόλης, 16 ετών.

«Είναι ο κώδικας με τον οποίο ο νέος λειτουργεί μέσα στην παρέα, όπου η πλάκα, η αμφισβήτηση, η ειρωνεία και το πείραγμα έχουν τον πρώτο λόγο», εξηγεί στην «Κ» ο καθηγητής Γλωσσολογίας κ. Γιώργος Μπαμπινιώτης. «Ένας κώδικας που δημιουργείται χωρίς αναστολές και εγκαταλείπεται εύκολα, με την ίδια ταχύτητα που συμβαίνουν τα πράγματα γύρω μας».

«Η είσοδος στη νεότητα σήμερα συνδέεται ουσιαστικά με το πέρασμα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου τα παιδιά εισέρχονται σε ένα είδος κοινωνικής και επικοινωνιακής «αγοράς». Το παιδί βιώνει το πέρασμα από την παιδική ηλικία σε «κάτι άλλο», όπου έχουν σημασία διαφορετικά πράγματα. Πρέπει λοιπόν να βρει τη θέση του ως προς τις διάφορες παρέες, τη νεανική κουλτούρα

1 σπατόσημο : υψηλός φόρος στα αεροπορικά εισιτήρια που επιβλήθηκε για την κατασκευή του νέου αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος στα Σπάτα.

και φυσικά την ενήλικη κοινωνία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναπτύσσεται το σύνολο των γλωσσικών φαινομένων που ονομάζουμε γλώσσα των νέων», λέει στην «Κ» ο γλωσσολόγος κ. Γιάννης Ανδρουτσόπουλος, επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Γερμανικής Γλώσσας του Μάνχαϊμ, ο οποίος έχει ασχοληθεί με τον ιδιαίτερο τρόπο έκφρασης των νέων σε τέσσερις διαφορετικές ευρωπαϊκές γλώσσες.

A3. Να υποθέσεις ότι συμμετέχεις σε τηλεοπτική συζήτηση με θέμα τη νεανική διάλεκτο. Να ετοιμάσεις μια εισήγηση (200-250 λέξεων) μιλώντας ως εκπρόσωπος της νεολαίας, στην οποία θα προσπαθήσεις να δικαιολογήσεις τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούν τη γλώσσα οι νέοι (ιδιόλεκτος) απαντώντας με επιχειρήματα έναντι όσων σας κατηγορούν για κακοποίηση της γλώσσας.

Μονάδες 25

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

ΝΙΚΟΣ ΦΩΚΑΣ (1927-2021)

Ραδιόφωνο

Το ποίημα που ακολουθεί είναι του Νίκου Φωκά (ποιητή, δοκιμιογράφου και μεταφραστή) και δημοσιεύθηκε το 1994 στο λογοτεχνικό περιοδικό «Πλανόδιον» (τ.21).

Χαμήλωσα στο ελάχιστο τον ήχο
κι οι πρόστυχες φωνές αυτοστιγμεί
ακούγονται σαν ψίθυρος αγνές·
σαν ψίθυρος μαζί με τις φωνές
οι γλωσσικοί βιασμοί κι οι ξενισμοί
που δεν απαριθμούνται σ' ένα στίχο.

Διότι αν πρέπει να 'χω τέτοια γλώσσα
με σόου τζάκποτ ζάπινγκ και τι-βι
την καταργώ καλύτερα εντελώς
κι ας μείνει μόνο ως ψίθυρος απλός
μιας πίστης υπενθύμιση ακριβή
καθώς κοιτώ τα σύννεφα στην Όσσα².

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο θέματα που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

2 Όσσα : βουνό της Θεσσαλίας

1. Το ποιητικό υποκείμενο ενοχλείται από κάποια γλωσσικά στοιχεία. Ποια είναι αυτά; Να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με αυτή τη στάση αιτιολογώντας την απάντησή σου.

ή

2. Στην πρόθεση του ποιητικού υποκειμένου «*αν πρέπει να έχω τέτοια γλώσσα με σόου τζάκποτ ζάπινγκ και τι-βι την καταργώ καλύτερα εντελώς*» αναλαμβάνεις ως εκπρόσωπος των νέων να συντάξεις μια επιστολή προς αυτόν με την οποία προσπαθείς να τον μεταπείσεις.

Μονάδες 25